

Ubåtbløffen

– Et journalistisk dypdykk
for å bringe sannheten til overflaten

Av
Kristoffer Egeberg
Oliver Orskaug
Jan Thoresen
Fridgeir Walderhaug

SKUP-RAPPORT
2005

Nyhetsbildet før avsløringen

I to dager i fjor høst preget funnet av en ukjent ubåt utenfor kysten ved Aure norske medier. Det var lokalavisen Nordvestnytt som hadde gravd fram historien, som også var ledsaget av to bilder av det angivelige ubåtvraket. Et samlet pressekorps dro til Aure for å rapportere om funnet, og Forsvaret ble koblet inn.

Sentral problemstilling

- *Ligger det et ukjent ubåtvrak utenfor Møre-kysten?*
- *I så fall hvilket, eller er alt bare oppspinn og media lurt?*

Redegjørelse for utgangspunktet

Noen dager før vår avsløring mottar Dagbladet en e-post fra en tipser. Meldingen forteller om en ukjent ubåt som er funnet et sted på Nordvestlandet av en amatørdiver med undervannskamera. Dykkerens identitet holdes skjult, men det er mulig å spore opp avsenderen gjennom informasjon i e-posten.

Journalist Morten Strand i Dagbladets utenriksavdeling gjør noen undersøkelser via kilder og gjennom en samtale med tipser. Han blir gjort kjent med at det finnes bilder av vraket, men Strand får ikke tilgang til bildene. Tipser er svært tilbakeholden med opplysninger som kan føre Dagbladet videre i saken. I løpet av kvelden blir det besluttet at saken får ligge i bero inntil eventuelle nye opplysninger foreligger.

TV 2-Nyhetene melder så om ubåtfunnet kvelden 25. august 2004. Kanalen viser til at lokalavisen Nordvestnytt på Aure har fått tak i bilder av ubåten og at avisen har intervjuet hobbyfotografen som har tatt bildene. Han ønsker ikke navnet sitt på trykk og vil heller ikke fortelle hvor båten er funnet.

Nordvestnytts artikkel skal offentliggjøres neste dag. Redaktøren går ut i media og forteller at kilden er svært troverdig, og at han er til å stole på. VG, Dagbladet, regionsaviser, NTB og nettaviser viderefremidler artikkelen fra Nordvestnytt og trykker faksimile av avisen og bildene den 26. august.

Forsvaret har blitt koblet inn og bekrefter at de sitter på kopier av bildene. De kan ikke si stort, bortsett fra å bekrefte at deres fremste eksperter på ubåter analyserer bildene for å fastslå eventuell ubåttype. Forsvaret vet ikke posisjonen til ubåten som er funnet, men sier de er i dialog med amatørdykkeren. Om de får oppgitt en posisjon er de rede til å sende ned en fjernstyrt ubåt for å foreta grundigere undersøkelser.

Flere militære eksperter intervjues i media og mener å vite at det må være en ubåt av nyere dato, ettersom skroget på bildene ikke er dekket av alger og annen korrosjon.

Journalister drar i flokk til Aure for å dekke saken, og TV 2 tar med seg en norsk anerkjent dypdykker som vurderer å gå ned til ubåten på TV 2s regning.

I Aure går jungeltelegrafene. Lokalbefolkningen aner etter hvert hvem den ukjente amatørdykkeren er. Han blir oppsøkt av journalister, men nekter enhver kjennskap til saken. Han blir faktisk sint fordi han ikke får være i fred. Også internasjonal presse omtaler saken og kontakter amatørdykkeren.

Rekonstruksjon av avsløringen og metodene som ble brukt:

Journalist Kristoffer Egeberg i Dagbladet.no er opptatt av forsvars- og sikkerhetspolitiske saker. Han har i flere år tjenestegjort i ledende posisjoner i internasjonale operasjoner, og har et godt nettverk i det norske forsvaret, men også internasjonalt.

Egeberg starter arbeidsdagen klokken 11.00 den 26. august 2004. Avisene, radiosendinger, nettsteder og nyhetene på TV 2 preges av ubåtfunnet på Møre-kysten. Egeberg tenner på saken om «det mystiske ubåtvraket». Nordvestnytt slapp nyheten, og de to eneste bildene gjort tilgjengelig av «ubåten» er en faksimile fra forsiden av lokalavisen som Dagbladet.no har fått oversendt i en PDF-fil. Bildene er av svært dårlig kvalitet. De viser et ubåttårn, noen vinduer og noe som trolig er deler av et skrog. På det antatte skroget er det noe som kan oppfattes som et kanontårn eller bjelker.

Egeberg sier at hans målsetting er å finne sannheten om ubåten utenfor Møre-kysten.

- *Hvis en ubåt har sunket utenfor Møre-kysten, er det noen som vet. Og da skal vi finne ut av det.*
- *Så lenge vi har bildene, finnes det bare et begrenset antall ubåttyper av denne størrelsen å sammenligne dem med. Derfor trengs ingen dykkere eller eksperter for å finne ut hva slags ubåt det er snakk om. Vi er da journalister?*
- *Hvis saken er en bløff, er det også noen som vet, og da skal vi også finne ut av det.*

De fleste offentlige bilder Forsvaret har tatt av utenlandske fartøyer, materiell, osv. er enten å finne via Forsvarets digitale bildearkiv på www.mil.no, hos Forsvarets mediesenter eller på Forsvarsmuseet. Sistnevnte har arkivert de fleste bilder tatt fra overvåkingsfly og lignende under den kalde krigen. Egeberg kontakter Forsvarsmuseet og ber om bilder av russiske/sovjetiske ubåter fra deres bildearkiv.

Dette kan hentes på CD-ROM noen timer senere, da Forsvarets system for e-post hindrer forsendelser med store vedlegg, forteller kontaktpersonen.

Egeberg gjør raske søk på internett etter ubåtbilder (bildesøk på www.google.com) for å sammenligne med bildene av den «mystiske ubåten». Arbeidet blir avbrutt like etter da han sendes til Drammen, der det har skjedd et drap tidligere på dagen.

Først klokken 15.30, etter å ha svingt innom Forsvarsmuseet for å hente de klargjorte bildene, kan arbeidet gjenopptas. Klokken 15.45 kan Egeberg ved hjelp av bildene fra Forsvarsmuseet, samt flere søk på nettet konstatere at vraket fra Aure ikke kan være blant kjente allierte eller sovjetiske/østeuropeiske ubåter. En rekke vinduer på vraket som er presentert i lokalavisen, er ikke å finne på noen av de kjente ubåtene.

Egeberg kontakter en nær kilde med gode kunnskaper om internasjonalt forsvarsmateriell for å få hjelp, og oversender PDF-siden fra Nordvestnytt på e-post. (Kilden har bedt om kildevern) Samtidig fortsetter Egeberg søket på jobb. Nå konsentrerer han seg om kjente ubåtforlis/forsvinninger omtalt på internett, samt kjente forlis av generell karakter på Møre-kysten.

Klokken 16.00 får han tilbakemelding fra kilden om at de spesielle vinduene på bildene han har oversendt, med litt godvilje kan stamme fra en japansk ubåttype brukt under 2. verdenskrig.

Egeberg og kilden konkluderer med at en japansk ubåt på Møre-kysten er temmelig usannsynlig – i beste fall oppsiktsvekkende.

Nå justeres problemstillingen og målsettingene til følgende:

- *Dette er sannsynligvis en bløff. Vi skal avsløre den. Vi skal finne ut nøyaktig hvilken ubåt det er, hvor den er, og fortrinnsvis de eksakte bildene brukt av Nordvestnytt.*

Egeberg og kollega Jan Thoresen setter i gang internettsøk på japanske ubåttyper. Ved hjelp av enkle søkerord på www.google.com som «Lost sub», «Lost sub Japan», «Sunken submarine», osv. avdekker de to tusenvis av nettsider. Søket må snevres inn og systematiseres.

Vi fordeler søket med konsentrasjon om nettsted med bilder (ubåtkilden bisto også), og finner omsider fram til flere nettsteder med informasjon om en japansk ubåt med kallenavn «I-52». Karakteristikkene på båten ligner de på vraket avbildet i Nordvestnytt. «I-52» var så vidt vi kunne se den mest kjente japanske ubåten fra 2. verdenskrig – fullastet med gull og vitenskapsmenn, på vei til Nazi-Tyskland for å kjøpe rakett-teknologien bak V1 og V2.

Gjennombruddet i nettsøkingen

Vi kommer over følgende nettside:

<http://images.google.com/imgres?imgurl=http://www.seaword.org/images/i-52.jpg&imgrefurl=http://www.seaword.org/success.html&h=116&w=115&sz=4&tbnid=Y32064MQu8wJ:&tbnh=81&tbnw=81&start=172&prev=/images%3Fq%3Dlost%2Bsubmarine%26start%3D160%26hl%3Dno%26lr%3D%26sa%3DN>

Vi legger merke til vinduene, og den spesielle installasjonen i forgrunnen, som minner om det som skimtes på bildene fra Nordvestnytt.

Vi får ikke de første bildene vi ser til å stemme 100 prosent med de fra Nordvestnytt, men konkluderer med at vi høyst sannsynlig har funnet den riktige ubåten.

Følgene punkter taler for det:

- *Det er den mest kjente japanske ubåten, og den er funnet og fotografert under vann.*
- *Derfor er det også laget flere dokumentarer om ubåten.*
- *Vrakjegeren Paul Tidwell fant ubåten i 1995, og laget National Geographic-dokumentaren «I-52: Search for WWII Gold» (2000).*
- *Ubåten ligger på 5000 meters dyp – og er derfor i forbausende god forfatning, slik også de såkalte ekspertene hadde kommentert om «mysterievraket» på Møre-kysten.*

Egeberg og Thoresen finner raskt fram til Tidwells nettside om ekspedisjonen, www.i-52.com, og gjennomgår alt av bildemateriale og film på siden.

Parallelt ringer journalist Oliver Orskaug til selskapet Bio Visjon i Oslo. Selskapet produserer og dubber de norske utgavene av dokumentarfilmer fra National Geographic som TV 2 viser ukentlig.

- *Har Bio Visjon en kopi av filmen om ubåtjakten, og er den nylig vist på norsk TV?*

Bio Visjon forteller at filmen ikke er dubbet til norsk, og at TV 2 ikke har vist den. Jakten fortsetter.

Egeberg og Thoresen finner til slutt et filmklipp på Tidwells nettsted som viser ubåten. Vinkelen er motsatt, men med like kjennetegn som på bildene trykt i Nordvestnytt. En skjermdump og redigering i Adobe Photoshop avslører at Nordvestnytt sine bilder er identiske, men speilvendte, sort-hvitt-kopier fra filmen.

Nøyaktig klokken 16.24, knapt en time etter at arbeidet ble igangsatt for fullt, kan vi fastslå med dokumentasjonsbevis at «den mystiske ubåten» er en kjempebløff. Bildene i Nordvestnytt er en forfalskning.

Det såkalte forsvarsekspertene og andre medier har gransket det siste døgnnet, er faktisk den japanske ubåten «I-52». Ubåten ble senket ved midnatt den 23. juni 1944 om lag 1850 km øst for Barbados i Atlanterhavet.

- *Men hvem står bak bløffen, og hva synes mannen som er den opprinnelige fotografen om bildetyveriet?*

For å kjøre saken med full dokumentasjon trenger vi tillatelse til å bruke originalbildene fra Tidwells ekspedisjon.

På nettsiden www.i-52.com leser vi at amerikaneren Paul Tidwell fant ubåtvraket i Atlanterhavet, og at han ledet ekspedisjonen. Selv om Paul Tidwell er et ukjent navn i Norge, er det mange i USA som heter det. Et kjapt søk i amerikanske telefonkataloger som er tilgjengelig på nettet, viser at det bare i staten California er fem ved det navnet. Og vi vet ikke hvilken stat *vår* Paul Tidwell bor i.

For å finne fram til ham undersøker vi hvem som har registrert nettsiden www.i-52.com. Selskapet [Network Solutions](#) har en søkemotor som lar brukere finne basisopplysninger om hvem som står bak nettsider under forskjellige toppdomener.

Vi går inn på selskapets nettsider og skriver «i-52.com» i søkefeltet. Følgende opplysninger listes opp:

registrant-firstname:	Paul
registrant-lastname:	Tidwell
registrant-street1:	6078 Ansley Court
registrant-pcode:	20112
registrant-state:	VA
registrant-city:	Manassas
registrant-ccode:	US
registrant-phone:	+1.5713389334
registrant-email:	boat52@aol.com

Nettsiden ble opprettet av registraren 1&1 Internet Inc. Oppdragsgiver, som hadde betalt for reservasjonen av nettadressen, var Paul Tidwell, bosatt i staten Virginia. Enda bedre: Det står listet opp et telefonnummer der Tidwell kan treffes. Vi slår nummeret.

I andre enden svarer en noe trett kar. Han heter Paul Tidwell og forstår svært lite da en journalist fra Norge ringer ham på formiddagen amerikansk tid. Han lurer først og fremst på hvordan vi fant nummeret hans hjem og til mobilen. Han har nemlig hemmelig nummer. Vi forteller ham at han har lagt igjen nummeret sitt hos nettregistraren 1&1 Internet Inc.

Deretter forteller vi ham om siste døgns mediebegivenhet i Norge. Han tror knapt det han hører, men ber oss om å sende ham de mye omtalte bildene fra den norske amatørdykkeren på e-post. Han vil se dem selv med egne øyne. Vi ringer tilbake litt senere og får bekreftet det vi tror. Bildene er hans. De er stjålet fra hans dokumentarfilm, og de er speilvendt og gjort sort-hvitt.

Vi gjør avtale med Tidwell om at vi kan benytte bildene fra hans nettside og laste ned videoklippene som viser opptak av skipsvraket. I tillegg sender Tidwell oss noen bilder med høyere oppløsning.

Egeberg, Orskaug og Thoresen fordeler arbeidsoppgaver. Egeberg skriver om hvordan bløffen er avslørt, om ubåtens spennende krigshistorie, og han innhenter kommentarer fra Forsvaret. På dette tidspunktet vurderer de å sende kystvaktskipet KS «Tyr» på leteaksjon langs Møre-kysten.

Thoresen tar seg av teknisk tilrettelegging av bilder og videoklipp på nettet. Siden vi har muligheten, vil vi utnytte nettets fortrinn som medium til fulle. Vi vil la leserne selv se originalopptakene og sammenligne dem med de falske bildene. Slik kan de bedre forstå hvordan bløffen var mulig å gjennomføre.

Orskaug skriver ut et intervju med Tidwell og kontakter den vi mener er bløffmakeren på Aure. Han heter Jan Arne Midtsæter og har brukt hele torsdagen til å svare på telefoner fra inn- og utland. Han nekter for å stå bak bløffen og blir ganske oppgitt over at pressen ikke gir seg. Grunnen er forståelig. Hans lille spøk har kommet helt ut av kontroll, og han tør ikke avsløre seg selv. Presset har blitt for stort og fallhøyden enorm.

Orskaug ringer Midtsæter. Han svarer som han har gjort hele dagen. På dette tidspunktet i samtalen avslører ikke Orskaug at han sitter på bevis om at ubåtbildene i Nordvestnytt er falske, og hvor de stammer fra. Da han først gjør det, reagerer Midtsæter med sinne. Han ber Orskaug om å få være i fred og sier at om bildene er falske, så må Dagbladet selvsagt skrive dette og avsløre den egentlige bløffmakeren. Det er en tydelig nervøs person som forsvarer seg mot Orskaug. Samtalen blir brutt idet Midtsæter plutselig legger på røret.

Vi har avslørt bløffen, men ikke bløffmakeren. Vi bestemmer oss likevel for å kjøre saken ut på nettet. Vi ringer Fridgeir Walderhaug, som er Dagbladets reporter i Aure. Han har brukt dagen til å snakke med lokalbefolkningen, og etter samtaler med en ansatt på den lokale butikken og en som jobber på fergekaia, mener han at Midtsæter er undervannsfotografen.

Walderhaug blir orientert om våre funn. For å være reale ber vi ham om å tipse TV 2s team i Aure om at ubåtsaken er en bløff. Kanalen har to team i bygda, blant annet et som følger en anerkjent dypvannsdykker som er villig til å gå under vann for å finne ubåtvraket på TV 2s regning.

Det er 50 minutter til TV 2s hovedsending, og vi ser selvsagt også muligheten for sitat i deres sending. Walderhaug tar med seg TV 2s team til redaktøren av Nordvestnytt, der detaljene rundt de falske bildene – og hvordan avisen er blitt lurt – avsløres.

Følgende saker legges samtidig ut på Dagbladet.no:

- Ubåtvraket er en kjempebløff (kommentarer fra Forsvaret)
- Les ubåtens utrolige historie (med intervju av Tidwell)
- Se de ekte vrakfilmene (originalklippene fra dokumentaren)
- Vi ble lurt! (Nordvestnytt-redaktørens reaksjon)

Bevisene er klare. TV 2 er umiddelbart på tråden og vil ha bildene. Vi har publisert den originale videofilmen på Dagbladet.no. Kanalen kaster om på sendingen sin. Reportasjer de har laget fra Aure, må kasseres.

Like før klokken 21.00 ringer mobiltelefonen til Orskaug. Det er Jan Arne Midtsæter som er på tråden.

- *Gratulerer, sier han, før han takker oss for å ha avslørt spøken hans.*

Den gikk altfor langt, og han er skikkelig plaget av å ha lurt så mange mennesker og institusjoner. Men han forteller at han ikke maktet å avsløre spøken. Til det hadde den gått for langt. Det eneste som ikke plager ham, er at media har gått fem på. Han mener de kan takke seg selv, for de har ikke gjort jobben sin skikkelig ved å utvise kildekritikk.

Walderhaug, som også fotograferer, oppsøker så Midtsæter for å ta bilder av ham. Følgende sak blir publisert etter intervjuet og fotograferingen:

- Han lurte Norge (Bløffmakeren forklarer seg)

Egeberg og Orskaug sammenfatter så en versjon til Dagbladets papirutgave, som står på trykk over to sider påfølgende morgen, 27. august, med henvisning på forsiden.

- «Mystisk» ubåt er kjempebløff

Erfaringer og tidsbruk

- Med enkle journalistiske metoder, kunnskap om og bruk av nye elektroniske verktøy, samt aktiv oppsøkende bruk av eget kildenettverk, klarte Dagbladet.no å avsløre ubåtbløffen på under to timer. Innen seks timer er fem saker samt bilder og videoklipp publisert for å gi leserne alle detaljer om avsløringen, reaksjonene og historien om den ekte ubåten. I tillegg publiseres en sak på nett dagen etter samt en tosidens sak i papirutgaven.
- Vårt arbeid avdekket samtidig hvordan manglende fokusering på grunnleggende journalistisk arbeid og kildekritikk blant andre journalister tillot en ikke-sak å dominere nesten alle norske mediekanaler i over et døgn. De fleste mediene valgte «minste motstands vei» ved å lene seg på Nordvestnyttts avsløring og redaktørens egen vurdering av avisens kilde. I tillegg brukte de Forsvarets interesse for saken som et alibi for kunne skrive den egentlige historien.
- Dagbladet.nos avsløring får også Forsvarets såkalte eksperter til å framstå i et underlig lys, da de i flere dager studerte bildene de fikk av Nordvestnytt, uten å være i nærheten av et svar. Tross alt er det ikke mange ubåttyper i den aktuelle størrelsen å velge mellom. Dagbladet.nos reportere, som ikke kan kalle seg ubåteksperter, fant fram til ubåten på svært kort tid ved hjelp av grunnleggende journalistiske metoder og ved å stille kritiske spørsmål.
- Vårt arbeid bidrar forhåpentligvis til å slå hull på myten om at nettavisene er journalistiske lettvektene som driver klipp-og-lim-journalistikk.
- Det er vanskelig å si hva konsekvensene hadde blitt uten vår avsløring. Vi vet at Forsvaret vurderte å starte søk med kystvaktskipet «Tyr», og at TV 2 stod klare med en dykker for å lete etter det mystiske vraket. Om bløffmakeren hadde avslørt seg selv før dette, vil vi aldri få vite. Men vi velger å tro at de journalistiske konsekvensene har ført til at mange vil være mer kritiske til slike historier i framtiden, og bruke mer tid og bedre metoder til å sjekke slike saker før de publiseres. Sånn sett har Dagbladet.no også utført mediekritikk.
- Er en sak for god til å være sann, er sannsynligheten stor for at den nettopp er det.

Kilder

Vi har snakket med en rekke kilder for å avdekke ubåtbløffen. I tillegg har vi brukt internett aktivt for å finne kilder, opplysninger, bilder, videoopptak og annen dokumentasjon til saken. Én kilde ønsker å være anonym.

Kilder vi snakket med

Paul Tidwell – vrakjegeren
Jan Arne Midtsæter – bløffmakeren
Thom Knustad – forsvarrets presseoffiser
Odd Thore Erichsrud – lokalavisredaktøren
Per Magne Jensen, Bio Visjon AS – tv-produsenten
Ansatte ved Forsvarets mediesenter - bildearkivarene
Ansatte ved Forsvarsmuseet – historikerne
Innbyggere i Aure – fergekaimannen som vet alt om alle

Sentrale nettsider som ble brukt

www.i-52.com – hjemmesiden til den japanske ubåten
www.seaword.org – nettside om havets hemmeligheter
www.google.com – kjent internasjonal søkemotor
www.networksolutions.com – database over registrerte nettsider
www.switchboard.com – amerikansk telefonkatalog på nett
www.telefonkatalogen.no – norsk telefonkatalog på nett
www.mil.no – forsvarrets nettsider
www.mil.no/felles/fms/start/tjenester/FDB/ – bildearkiv
www.bizweb.no – database over norske selskaper
www.dagbladet.no – dagbladets egen hjemmeside

Det aller første tipset

Den 20. august kom følgende tips inn til redaksjonen på e-post. Vi har utelatt navn og e-postadressen til tipser, ettersom det ikke er avklart med personen om han vil stå åpent fram.

Heisann Dere i nyhetsavdelingen.

Jeg har fått tak i en mulig STOR nyhet. Det ligger ein ubåt på bunnen et sted i Møre og Romsdal. Den er sprengt eller har hatt ein eksplosjon innvendig i bakenden av båten. Den er mellom 150-200 meter lang. Hvor lenge den har ligget der vet jeg ingenting om.

*Grunnen til at jeg vet dette, er at jeg har ein "kjenning" som har laget seg ein ROV/miniubåt med kamera på. (Den er ubemannet)
Denne "kjenningen" var forleden dag ute med båten sin da han såg noe merkelig på ekkoloddet sitt, han sendte da ned den hjemmelagede ubåten sin. Da han kom ned på 110 meters dyp så fikk han seg nok litt av eit sjokk, for der var det ein meget stor ubåt som viste seg på skjermen hans.
Den ligger ca 5 km fra land.
Jeg vet delvis hvor den ligger. Jeg vet også at forsvarret er varslet og at dette er ein hysj hysj sak.*

Er dette ein interisann nyhet for dere??

Følgende er publisert på bakgrunn av avsløringen

Ubåtvraket er en kjempebløff (Dagbladet.no 26. august 2004)

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/08/26/406629.html>

Les ubåtens utrolige historie (Dagbladet.no 26. august 2004)

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/08/26/406631.html>

- Vi ble lurt (Dagbladet.no 26. august 2004)

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/08/26/406650.html>

Han lurte Norge (Dagbladet.no 26. august 2004)

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/08/26/406648.html>

Se de ekte ubåtklippene (Dagbladet.no 26. august 2004)

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/08/26/406639.html>

Har lurt Norge før (Dagbladet.no 27. august 2004)

<http://www.dagbladet.no/nyheter/2004/08/27/406695.html>

«Mystisk» ubåt er kjempebløff (Dagbladet 27. august 2004, papirutgaven)

Artiklene er vedlagt SKUP-rapporten, men vi ber juryen om å lese artiklene på nett ettersom den interaktive funksjonaliteten (videoklipp, bildebruk, layout osv) ikke kommer til uttrykk i papirutskriftene.

Journalister som jobbet med saken:

Kristoffer Egeberg
Dagbladet.no
Postboks 1184 Sentrum
0107 Oslo
Telefon: 2231 0959
Mobil: 932 07 502

Oliver Orskaug
Dagbladet.no
Postboks 1184 Sentrum
0107 Oslo
Telefon: 2231 0959
Mobil: 916 00 493

Jan Thoresen
Dagbladet.no
Postboks 1184 Sentrum
0107 Oslo
Telefon: 2231 0959
Mobil: 907 47 061

Fridgeir Walderhaug
Dagbladet Ålesund
Mosevegen 20A
6011 Ålesund
Mobil: 9504 9189

Redaksjonsadresse
Dagbladet.no
Postboks 1184 Sentrum
0107 Oslo
Telefon 2231 0600

Oslo, 20. januar 2005

Oliver Orskaug
Sign

Kristoffer Egeberg
Sign

Ubåtvraket er en kjempebløff

Dagbladet.no har funnet det mystiske ubåtvraket. Det er slett ikke så mystisk - og langt unna norskekysten.

KRISTOFFER EGEBERG, OLIVER ORSKAUG OG JAN THORESEN

Torsdag 26.08.2004, 18:30

oppdatert 15:57

Les også intervjuet med [bløffmakeren](#) som lurte Norge, den rasende [lokalredaktøren](#) som ble lurt, og den [EKTE vrakjegeren](#), som faktisk fant vraket.

(Dagbladet.no): Dagbladet.no kan avsløre at historien om det mystiske ubåtvraket er bløff fra ende til annen. **Mannen fra Aure, som hevder å ha fotografert vraket med sitt selvbygde fjernstyrte undervannskamera, har neppe vært på over 5000 meters dyp, 1850 km øst for Barbados i Atlanterhavet.**

Det er nemlig der den japanske ubåten I-52 møtte sin skjebne i juni 1944. Og det er den ubåten «vrakjegeren» fra Aure har bløffet TV 2 og Nordvest-nytt og andre medier det siste døgnet.

Dagbladet.no har funnet den originale undervannsvideoen tatt under leteaksjonen «[Operation Rising Sun](#)».

I 1998 laget den amerikanske vrakjegeren Paul Tidwell en dokumentar om ubåten og funnet for [National Geographic](#). Bortsett i fra bildekvaliteten, er originalfilmen helt lik bildene som «vrakjegeren» fra Aure har vist Nordvest-nytt og TV 2.

- Som eneste medie i Norge har Dagbladet.no fått eksklusiv rett til å vise originalen, og bilder fra ekspedisjonen.

▶ [Se filmen her!](#)

Hemmelig oppdrag

Ved å speilvende Aure-mannens bilde presentert på Nordvest-nytt, fant vi nøyaktig det samme utsnittet på den ekte videofilmen. Alle detaljer er like, selv rustflekkene på forsiden av ubåtens tårn.

- Dette er mine bilder, jeg så det med en gang jeg fikk dem oversendt fra dere, sier filmprodusent Paul Tidwell til Dagbladet.no.

Den japanske ubåten ble bygget og sjø satt i desember 1943. I juni 1944 dro den ut på topp hemmelig oppdrag - et oppdrag som skulle sikre Japan for etterkrigstiden.

BLØFFEN: Dette er Aure-mannens kornete bilde av ubåten han hevder å ha funnet. Likheten er ikke bare slående. Da vi speilvendte bildet, var det faktisk eksakt den samme ubåten - som neppe har flyttet seg helt til Nordmørskysten.

GRAV: 112 japanere og 3 tyskere var om bord ubåten, som ble senket i Atlanterhavet 23. juni 1944. Da Paul Tidwell og hans vrakjegerteam var nede på 5000 meters dyp, satte de igjen det japanske flagget for å ære de døde. Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

Ubåten skulle til nazi-okkuperte Frankrike. Om bord var to tonn gull og flere toppgraderte embedsmenn - blant disse 15 vitenskapsmenn som skulle lære og utvikle en japansk versjon av tyskernes V-2-rakett.

Det er fortsatt hemmelighold knyttet til detaljene rundt I-52, oppdraget, og hvem som var om bord. Men båten fullførte aldri sitt transportoppdrag. Ved midnatt den 23. juni ble den senket omlag 1850 km øst for Barbados i Atlanterhavet.

Forsvarekspertenes flause

I hele dag har kjenningsekspertene i Forsvaret jobbet med å identifisere bildene i fra Aure-mannens film. Men ingen har vært i stand til å avsløre bløffen.

Dagbladet.no kan informere om at filmen og bildene av ubåten er sett av flere millioner verden over. National Geographic dokumentaren «I-52: Search for WWII Gold» er sett av millioner, og selve leteaksjonen har blitt fulgt av over 225 internasjonale aviser og magasiner, blant annet Newsweek, Time, Discover Magazine, National Geographic Magazine og Guinness rekordbok for å nevne noen.

Selve dokumentaren er å få kjøpt på video - og den finnes med norske kommentarer.

Alt Aure-mannen har gjort, er å gjøre videobildene kornete og mer mystiske, speilvendt dem, og bløffet til seg mystiske ubåtoppslag i en rekke norske medier - inkludert Dagbladet.no.

MMS-bevis

- Vi får bare ta dette til etterretning. Vi har hele tiden sagt at vi trengte mer bildemateriale og informasjon om funnstedet før vi kunne avgjøre om vi skulle sende ned egne ressurser for å undersøke ubåtvraket, sier presseoffiser Thom Knustad ved Fellesoperativt hovedkvarter i Stavanger til Dagbladet.no. Han understreker at forsvaret aldri konkluderte med noe, ikke engang om det dreide seg om en ubåt.

- Vi trengte en posisjon før vi kunne iverksette noe, så det viser at det var en riktig vurdering av oss å vente.

Hva sitter egentlig forsvaret på av dokumentasjon i denne saken?

- Et MMS-bilde, svarer han.

Ikke noe mer, ingen filmopptak?

- Nei, bildet var tatt fra en video og viste ubåttårnet. Dette avslører hvor enkelt det er å manipulere media og andre. Vi må alle trekke lærdom av dette, sier Knustad, som er glad Dagbladet.no har gått bildet nærmere etter i sømmene.

SENKET: I-52 er en av de mest myteomspunnede ubåtene fra den andre verdenskrig. Om bord var 15 japanske vitenskapsmenn, som skulle lære seg teknologien bak tyskernes V-2-rakett, og med den vinne krigen mot USA. Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

EKTE VRAKFINNER: Dette er Paul Tidwell. Til Dagbladet.no sier han at enhver ubåt-kjenner burde umiddelbart gjenkjenne at mysteriebåten var en japansk ubåt fra den andre verdenskrig. Hans ekspedisjon var verdenskjent, og ble fulgt av en rekke internasjonale medier på slutten av 90-tallet.

Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

- Hvis jeg legger godviljen til, så kan jeg også se et snev av humor i dette, sier han.

- Se de [ekte videoklippene](#) av ubåten I-52.

EKTE MINIUBÅT: Dette bildet er av miniubåten som Paul Tidwell og hans team brukte for å finne det ekte ubåtvraket. Neppes hjemmesnekret til bruk for amatørøpptak. Under ligger I-52 som et spøkelse på havbunnen. Som man ser (og som det også ble kommentert av Nordvest-nytt) er topluka åpen.

Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

[Se flere artikler i arkivet](#)

© 2005 Dagbladet.no

Postadresse: Boks 1184 Sentrum, 0107 Oslo Besøksadresse: Akersg. 49, 0180 Oslo Tlf: 22 31 06 00

Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen Redaktør Dagbladet.no: Rune Røsten.

Utviklet av: **db medialab**

Les ubåtens utrolige historie

Mannen som tok bildene av ubåten ler av alt medieoppstyret.

Oliver Orskaug og Kristoffer Egeberg
Torsdag 26.08.2004, 19:30
oppdatert 20:43

(Dagbladet.no): Amerikaneren Paul Tidwell (56) har viet 14 år av sitt liv og nærmere 40 millioner kroner i jakten på den japanske ubåten I-52. Han har laget dokumentarer, blitt intervjuet av flere hundre medier og jobber med å heve ubåten for å overlevere den til japanske myndigheter.

Forskere var målet

- Jeg begynte mine undersøkelser i 1990. I fem år samlet jeg dokumentasjon før jeg klarte å finne ubåtens posisjon. Den ligger omlag 1800 km øst for Barbados i Atlanterhavet på 17 500 fots dyp.

Ubåten har en fascinerende historie.

Hun ble bygget og sjøsatt i desember 1943. Sommeren året etter skulle den på sitt første tokt til Europa og Frankrike, som var okkupert av nazi-Tyskland. Men skipet kom aldri fram.

Britisk og amerikansk etterretning visste at det var 15 japanske forskere ombord i ubåten. De skulle til Frankrike for å lære mer om tyskernes framskritt i forskningen av V-2-raketter. Det var essensielt for de allierte at de japanske forskerne aldri kom fram.

Kodeknekkere

Natt til 23. juni 1944 fanget etterretningen opp kodete signaler som fortalte at I-52 skulle til overflaten i Atlanterhavet for å møte en tysk ubåt. Tyskerne entret den japanske ubåten og utvekslet informasjon. Britene klarte å knekke de kodete meldingene og fant posisjonen til den japanske ubåten. Fly ble sendt på vingene og de torpederte ubåten med 115 mennesker ombord. Tre av dem var tyskere som aldri rakk å komme over i sin ubåt igjen.

I 1998 dykket Paul Tidwell og hans team ned til I-52. De filmet skipet, og det er disse bildene som nå har floreret i norske medier som funnet av en ukjent ubåt på nordvestkysten av Norge.

Bildene er vist på TV i en dokumentarserie fra National Geographic og de ligger på nettsiden til Paul Tidwell.

Kritiserer eksperter

- Jeg har sett bildene som er trykket i norske aviser og vist på TV. Det er mine bilder, men de er speilvendt, sier Tidwell.

Han ler litt av hele oppstandelsen i Norge, men synes samtidig det er alvorlig at noen vil stjele hans

VRAKJEGER: Paul Tidwell ler av bløffen om den mystiske ubåten. Men han ser med alvor på at hans videomateriale misbrukes. Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

ORIGINAL: Dette er den ekte ubåten - den japanske I-52 som ble senket på hemmelig oppdrag i Atlanterhavet. Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

bilder og hevde det er et ukjent ubåtvrak langs norskekysten.

- Jeg kan se detaljer på bildet i norske aviser som avslører at det er en japanske ubåt fra 2. verdenskrig. Dette burde de såkalte ekspertene i det norske sjøforsvaret også ha sett, sier Tidwell.

- Mange eksperter mener ubåten ikke kan være fra krigens dager fordi den ikke er begrodd?

- Hvorfor ubåten ikke er begrodd av sjøvekster er fordi den ligger så dypt. Den er ikke av nyere dato, slik noen har hevdet, sier Tidwell.

Skal hjem

Nå skal ubåten heves til overflaten og overleveres japanske myndigheter.

- Det er Japan som eier vraket, men jeg har fått enerett til å hente den opp fra sjøen. Jeg har sporet opp og møtt etterkommerne til rundt 65 prosent av de omkomne japanerne. De skal få overrakt skipet og levningene av sine kjære ved en sermoni om to år.

Paul Tidwell har ikke tatt noe standpunkt ennå, men vurderer å rettsforfølge den eller de som har misbrukt hans filmmateriale.

- Å stjele andres opphavsrettsbeskyttede materiale er ganske alvorlig, i hvertfall i mitt land, sier Tidwell.

• Tidwell har gitt Dagbladet.no enerett i Norge på å gjengi hans bilder og videofilm fra ekspedisjonen. Den falske vrakjegeren fra Aure etter all sannsynlighet manipulert ▶ [dette klippet fra filmen.](#)

ORIGINALVIDEO: Dette er et bilde i fra Paul Tidwells videomateriale.

Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

JUKS: Dette er Aure-mannens juksebilde presentert først av Nordvestnytt og TV2 og gjengitt senere av andre medier i dag, inkludert Dagbladet.no.

SPEILVENDT: Da vi speilvendte bildet, falt brikkene på plass. Det er den samme båten, og den samme videofilmen - uten tvil.

V-2: Hitlers «gjengjeldelsesvåpen» V-2 under oppskyting under 2. verdenskrig. Det var dette våpenet som japanske forskere skulle studere, men som ble drept av de allierte styrkene.

[Se flere artikler i arkivet](#)

© 2005 Dagbladet.no

Postadresse: Boks 1184 Sentrum, 0107 Oslo Besøksadresse: Akersg. 49, 0180 Oslo Tlf: 22 31 06 00

Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen Redaktør Dagbladet.no: Rune Røsten.

Utviklet av: **db medialab**

Se de ekte ubåtklippene

Dagbladet.no har fått eksklusiv tilgang på videomaterialet til vrakjegeren Paul Tidwell. Se de fantastiske klippene.

Kristoffer Egeberg og Oliver Orskaug
Torsdag 26.08.2004, 21:58
oppdatert 06:03

(Dagbladet.no): Her kan du se de eksklusive undervannsbildene av den japanske ubåten I-52. Opptakene ble gjort i 1998.

Tidwell har gitt Dagbladet.no enerett på å gjengi klippene i Norge. Du kan lese mer om I-52 og Tidwells fantastiske ekspedisjon på www.i-52.com.

Foto med enerett for Norge: Paul Tidwell

Dette er [oversiktsfilmingen](#) hvor du blant annet ser utsnittet som ble forfalsket i bløffen.

[Her filmes skroget](#), der du ser ubåten tydelig der den ligger på over 5000 meters dyp.

I [dette klippet](#) vises hoveddekket av ubåten. 115 mannskap omkom da ubåten ble senket 23. juni 1944.

Ekspedisjonen plukket også opp vrakrester med ubåtens robotarm. [Se klippet her](#).

I [dette klippet](#) vises anti-luft-kanonen på dekket. På grunn av den store dybden, er båten i forbausende god stand.

Nærbilder av selve tårnet - altså ikke en mystisk russisk ubåt - men den japanske I-52, vises i [dette klippet](#).

I dette [siste klippet](#) vises vrakrester og rester etter mannskapet på den over 5000 meters dype sjømannsgraven.

Les også:

- [Ubåtvraket er en kjempebløff](#)
- [Han lurte hele Norge](#)
- [Dette sier den ekte vrakjegeren](#)
- [Lurt redaktør raser](#)

[Se flere artikler i arkivet](#)

© 2005 Dagbladet.no

Postadresse: Boks 1184 Sentrum, 0107 Oslo Besøksadresse: Akersg. 49, 0180 Oslo Tlf: 22 31 06 00
Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen Redaktør Dagbladet.no: Rune Røsten.

Utviklet av: **db medialab**

Han lurte Norge

- Det begynte med en spøk i vennegjengen, men da media ble tipset fikk jeg hetta, sier Jan Arne Midtsæter.

OLIVER ORSKAUG,
KRISTOFFER EGBERG OG
FRIDGEIR WALDERHAUG

Torsdag 26.08.2004, 23:31

oppdatert 11:10

Les også:

- [Ubåtvraket er en kjempebløff](#)
- [Dårlig gjort](#), mener redaktøren som ble lurt
- [Dette sier den ekte vrakjegeren](#)
- [Se de ekte vrakfilmene](#)

BLØFFMAKER: Jan Arne Midtsæter hevder han aldri mente å strekke ubåt-spøken så langt. Foto: FRIDGEIR WALDERHAUG

AURE/OSLO(Dagbladet.no): 39-åringen fra Aure er mannen som har lurt norsk presse, forsvaret og lokalbefolkningen til å tro at det lå en ukjent ubåt utenfor kysten av nordmøre. Dagbladet.no konfronterte mannen med at vi visste sannheten tidligere i dag, men han nektet for å være jukse-makeren bak de grumsete undervannsbildene.

- **Jeg var lettet at noen hadde avslørt det, men samtidig klarte jeg ikke å fortelle sannheten. Saken ble fort mye større enn jeg trodde den skulle bli. Det ringte journalister fra alle kanter, til og med fra utlandet, sier Midtsæter.**

Ble redd

I kveld tok han kontakt med Dagbladet.no og erkjente spøken. Han var lei seg og ønsker å beklage at han har lurt mange.

- Jeg gjorde ikke dette med vilje. Noen venner var hjemme hos meg og så videoopptaket jeg hadde filmet fra en tv-dokumentar. De spurte meg hva det var, og jeg sa at det var noen opptak jeg hadde gjort av en ubåt ute i fjorden. De bet på, men jeg hadde aldri trodd at de skulle fortelle dette videre.

Vennene fortalte det til andre i lokalmiljøet på Aure, som igjen tipset media. Og lokalavisa Nordvest-nytt bet på saken. I går presenterte TV 2 den som hovedoppslag på sin sending og dermed fulgte sjøforsvaret og hele Akersgata med på spøken.

Beklager

- **Nå er jeg glad det ble avslørt. Jeg er lettet og burde vel ha sagt noe før, men jeg turte ikke. Da utenlandske medier begynte å ringe meg ble jeg rett og slett redd.**

Han vil beklage overfor journalisten og redaktøren i lokalavisa Nordvest-nytt. Han vil beklage overfor forsvaret som har brukt tid og ressurser på saken. Men aller mest vil han beklage overfor dykkeren Nils Aukan som TV 2 hyrte inn for å lete etter vraket.

- **Da TV 2 kom med Aukan og ville vite posisjonen på vraket hadde jeg det vondt. Han måtte jo ikke bli en del av spøken, sier Midtsæter.**

Ønsker debatt

- **Hva med media. Vil du beklage at du lurte dem?**

- **Nei, det vil jeg ikke. Egentlig viser denne saken at det er lett å manipulere media, og det bør de ta lærdom av. Men jeg vil samtidig gi honnør til Dagbladet.no som gikk videre og avslørte spøken, sier Midtsæter.**

Han mener egentlig det bør komme en debatt i etterkant av denne saken, og han stiller gjerne opp i

diskusjon.

- Hvem sendte bildet til forsvaret?

- Det vet jeg ikke, men de fant fram til meg og har stilt mange spørsmål.

Om forsvaret vil straffe ham for å ha lurte dem, så tar han straffen. Om den amerikanske fotografen Paul Tidwell krever penger for at 39-åringen stjal filmen hans, så forstår han det også.

- Nå er jeg bare glad jeg ble avslørt.

Mange teorier

Saken har vært samtaleemne nummer én på Aure og Smøla i dag.

- Alle lokalt har kommet med teorier og fortalte om ukjente ubåter de har sett på 70- og 80-tallet. Det var gøy, men når folk begynte å snakke om pårørende etter ulykken, fikk jeg dårlig samvittighet, sier Midtsæter.

Han beklager av hele sitt hjerte at han lurte Norges befolkning, og sier han har fått en lærepenge for livet. Men han angrer ikke på at han i utgangspunktet bare skulle lure noen venner.

[Se flere artikler i arkivet](#)

© 2005 Dagbladet.no

Postadresse: Boks 1184 Sentrum, 0107 Oslo Besøksadresse: Akersg. 49, 0180 Oslo Tlf: 22 31 06 00

Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen Redaktør Dagbladet.no: Rune Røsten.

Utviklet av: **db medialab**

- Vi ble lurt

Lokalavisredaktør Odd Thore Erichsrud i Nordvest-nytt innrømmer at de ble lurt, men ikke gjort til latter.

**FRIDGEIR WALDERHAUG,
KRISTOFFER EGEBERG OG
OLIVER ORSKAUG**

Torsdag 26.08.2004, 23:55

oppdatert 11:17

Les også:

- [Ubåtvraket er en kjempebløff](#)
- [Han lurte hele Norge](#)
- [Dette sier den ekte vrakjegeren](#)
- [Se de ekte vrakfilmene](#)

AURE/OSLO (Dagbladet): Det var Nordvest-nytt som først «avslørte» den ukjente ubåten et sted langs kysten av Norge. I kveld innså redaktøren at han var blitt lurt.

Manglet bilder

- Vi er ikke gjort til latter, selv om jeg nå synes svært synd på journalisten min som laget saken. Vi føler at vi har gjort alt som står i vår makt for å få verifisert saken, sier Erichsrud rett etter at Dagbladet.no har fortalt ham sannheten bak de mystiske ubåtbildene.

Han forteller at avisa jobbet med saken i flere uker.

Den påståtte fotografen har hele tiden virket troverdig, men i lang tid nektet han å utlevere bildene til avisa.

- Fra vår side var det aldri aktuelt å sette saken på trykk uten bildene. Når vi fikk dem, og ble gjort kjent med at også forsvaret gransket bildene, fant jeg som redaktør ut at saken kunne gå.

Fryktet atomavfall

Odd Thore Erichsrud mener avisa ikke har gått på en smell ettersom de i sin artikkel bare bekreftet det de og TV 2 selv så på filmen, nemlig en ubåt. Dette var sant, selv om den ikke lå i sjøen utenfor Aure på Nordmøre.

Mest av alt føler redaktøren med sin kvinnelige frilansjournalist, som helt og holdent har stolt på Jan Arne Midtsæter. Gjennom sin redaktør sier hun til Dagbladet.no at det ikke var mulig å se på Midtsæters ansikt at det kunne være tegn til en bløff.

- Hun har det ikke lett nå, sier redaktøren.

Etter Dagbladet.nos avsløring av ubåtbløffen brukte redaktøren kvelden på å trøste sin journalist.

- Det er ordentlig dårlig gjort overfor henne og han skylder henne, meg og folk i Aure en stor unnskyldning. Innbyggerne trodde jo på historien om at de kunne ha en tikkende, militær bombe ute i fjorden sin. Kanskje med farlig atomavfall og i verste fall våpen, sier redaktøren.

Erichsrud nekter for at de var for raske på avtrekkeren.

- Nei, ikke etter å ha jobbet med saken i tre uker og at vi satt med bilder som unektelig var en ubåt. Vi får trøste oss med at det er folk som har gått på verre bløffer før, selv om det er ekkelt

TRØSTER: Lokalavisredaktør Odd Thore Erichsrud i Nordvest-nytt trøster sin frilansjournalist over mobiltelefon. Han setter liten pris for at ukas store ubåtbløff ble plantet i hans avis.

Foto: FRIDGEIR WALDERHAUG

når media fra utlandet ringer.

Redaktøren synes det bløffmakeren gjorde var dårlig gjort. Selv vil han klare å gå med hevet hode i bygda heretter, men han er mer usikker på om hobbyfotograf og sambygding Jan Arne Midtsæter makter det.

[Se flere artikler i arkivet](#)

© 2005 Dagbladet.no

Postadresse: Boks 1184 Sentrum, 0107 Oslo Besøksadresse: Akersg. 49, 0180 Oslo Tlf: 22 31 06 00

Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen Redaktør Dagbladet.no: Rune Røsten.

Utviklet av: **db medialab**

Har lurt Norge før

Det er ikke bare falske ubåter som skapes i Aure på Nordmøre. Les hvordan de lurte hele Norge med denne UFO-historien.

Jan Thoresen
Fredag 27.08.2004, 11:53
oppdatert 03:15

(Dagbladet.no): Det er ikke første gang skøyere fra Aure lurer pressen. Spøken som ble igangsatt av Pål Kristian Vaag rullet enda lengre enn ubåtspøken til Jan Arne Midtsæter som Dagbladet.no [avslørte i går](#). Hele forsiden til landets største avis, Verdens Gang, var 7. august 1984 prydet av det som i ettertid viste seg å være en [gedigen bløff](#).

- Dersom dette er en forfalskning er det uhyre dyktig utført. Om perspektivet stemmer der den flygende gjenstanden større enn et vanlig jagerfly, sa oberstløytnant Einar Smedsvig til VG den gangen.

Selv erfarne UFO-eksperter gikk på spøken.

- De aller fleste avsløres som forfalskninger på grunn av at de er dårlig laget. Dette bildet virker ekte. Det kan jeg si, selv etter kort tids granskning, sa UFO-ekspert Arne Børcke til samme avis.

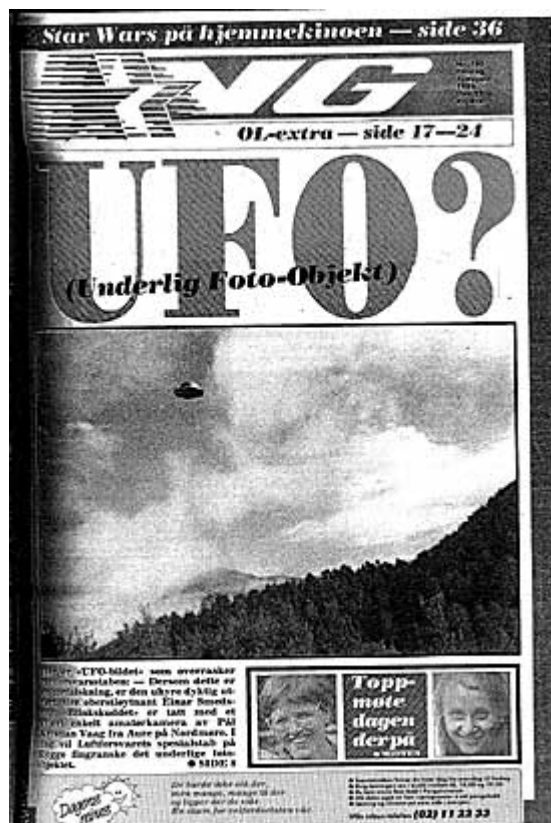
Også i denne saken ble Forsvaret trukket inn og kunne ikke finne noen feil på bildene. Først den 20. februar 1985 sto Vaag frem på forsiden av samme avis og la kortene på bordet. Bildeanalysen til Norsk Institutt for vitenskapelig forskning og opplysning hadde nemlig analysert bildet i labben. **Da så de fiskesnøret som den dreide treskiven var hengt opp i.**

Selv var Vaag ikke sikker på at ubåtbildene var en bløff da Adresseavisen [snakket med ham i går](#). Men etter å ha sett dokumentasjonen fra Dagbladet.no, ble han overbevist.

Vaag tjente mye penger på historien.

- Jeg fant på dette for å skaffe meg litt oppmerksomhet da jeg skulle gjøre militærtjenesten. Jeg var egentlig litt interessert i UFO, men ble dessverre sparket ut av UFO-foreningen på grunn av spøken, sier han til Adresseavisen.

[Se flere artikler i arkivet](#)

UFO? Her er "UFO-bildet" som overrasker luftforsvarsstaben, skrev VG 7. august 1984. Også denne gangen var det luringer fra Aure som sto bak.

FAKSIMILE: VG

HELSEIDE: Saken fikk et helsides oppslag inne i avisen. "Oberstløytnant: Større enn et jagerfly". FAKSIMILE: VG

© 2005 Dagbladet.no

Postadresse: Boks 1184 Sentrum, 0107 Oslo Besøksadresse: Akersg. 49, 0180 Oslo Tlf: 22 31 06 00

Ansvarlig redaktør: Thor Gjermund Eriksen Redaktør Dagbladet.no: Rune Røsten.

Utviklet av: **db medialab**

yo, miami

FREDAG festet med 250 000 hiphopere i Miami.

jente-gael

KINOAKTUELL: Gael Garcia Bernal (25)

tv-prinsessa

Mari Grydeland (28) tar over etter «Team Antonsen».

Mobilen ble BRANNFELLE

SIDE 10 OG 11

Drømme- trekning for RBK:

Ola By Rise

KANON med Arsenal

SPORTEN

BLE SKUTT I RYGGEN:

Politi- leder drept

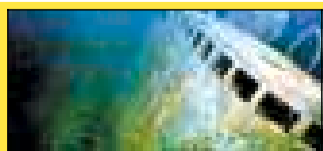
FLERE SKUDD: 34-åringen ble truffet av minst tre skudd i ryggen.
Foto: Elisabeth Sperre Alnes

av kjærestens eksmann

HØYT AKTET: En 34 år gammel mann, som var hovedtillitsvalgt ved Oslo-politiet, ble skutt og drept av kjærestens 53 år gamle eksmann i går morges. Politiet utelukker ikke sjalusimotiv. Gjerningsmannen forsøkte å ta sitt eget liv, og ble livstruende skadd.

SIDE 6, 7 OG 8

BARE TULL: «Møre-ubåten» ligger ved Barbados

UBÅT-BLØFFEN

SIDE 20 OG 21

«Mystisk» ubåt

EKTE: Dette bildet er fra det originale opptaket som Paul Tidwell gjorde på 5000 meters dyp over den japanske ubåten I-52 i 1998. Båten, som ble senket 23. juni 1944, ligger i Atlanterhavet, øst for Barbados. Foto: Paul Tidwell

Det mystiske ubåtvraket er slett ikke mystisk – og ligger langt fra Nordmøre-kysten.

Tekst: **Kristoffer Egeberg**
keg@dagbladet.no

Oliver Orskaug
oor@dagbladet.no

Fridgeir Walderhaug
frw@dagbladet.no

AURE/OSLO (Dagbladet): Dagbladet kan avsløre at historien om det mystiske ubåtvraket er bløff fra ende til annen. Mannen fra Aure, som hevder å ha fotografert vraket med sitt selvbygde fjernstyrte undervannskamera, har neppe vært på over 5000 meters

DAGBLADET

AVSLØRER

dyp, 1850 km øst for Barbados i Atlanterhavet.

Det er nemlig der den japanske ubåten I-52 møtte sin skjebne. Og det er den ubåten «vrakjegeren» fra Aure har bløffet mediene med.

Dagbladet har funnet den originale undervannsvideoen tatt under leteaksjonen «Operation Rising Sun».

I 1998 laget den amerikanske vrakjegeren Paul Tidwell en dokumentar om ubåten og funnet for National Geographic. Bortsett ifra bildekvaliteten, er originalfilmen helt lik bildene som «vrakjegeren» fra Aure har vist Nordvestnytt og TV 2.

– Vi ble lurt, sier lokalavisredaktør Odd Thore Erichsrud.

Som eneste medium i Norge har Dagbladet.no og Dagbladet fått eksklusiv rett til å vise originalbildene, og bilder fra ekspedisjonen. Undervannsfilmene kan du se på www.dagbladet.no.

Speilvendt

Ved å speilvende Aure-mannens bilde presentert i Nordvestnytt, fant vi nøyaktig det samme utsnittet på den ekte videofilmen. Alle detaljer er like, selv rustflekene på forsiden av ubåtens tårn.

– Dette er mine bilder, jeg så det med en gang jeg fikk dem oversendt, sier filmprodusent Paul Tidwell (56).

Han vurderer å rettsforfølge misbruket av filmmaterialet.

– Å stjele andres opphavsrettsbeskyttede materiale er alvorlig, i

hvert fall i mitt land, sier Tidwell.

Amerikane- ren har viet 14 år av sitt liv og brukt nærmere 40 millioner kroner i jakten på den japanske ubåten I-52.

– Jeg kan se detaljer på bildet som avslører at det er en japanske ubåt fra 2. verdenskrig. Dette burde de såkalte ekspertene i det norske sjøforsvaret også ha sett, sier Tidwell.

Ubåten ble bygget i desember 1943.

I juni 1944 dro den ut på topphemmelig oppdrag.

Ubåten skulle til nazi-okkuperte Frankrike.

Om bord var to tonn gull og

FOTOGRAF: Paul Tidwell

flere toppgraderte embetsmenn – blant disse 15 vitenskapsmenn som skulle lære og utvikle en japansk versjon av V-2-raketten.

Det er fortsatt hemmelighold knyttet til detaljene rundt I-52, oppdraget, og hvem som var om bord. Men båten fullførte aldri sitt transportoppdrag. Ved midnatt den 23. juni 1944 ble den senket om lag 1850 km øst for Barbados i Atlanterhavet.

Ekspertflause

I hele går jobbet kjenningseksperter i Forsvaret med å identifisere bildene fra Aure-mannens film.

Ingen har avslørt bløffen, til tross for at filmen og bildene av ubåten er sett av flere millioner verden over i National Geographic dokumentaren «I-52: Search for WWII Gold». Mens selve lete-

er kjempebløff

FALSK: Her er bildet bløffmakeren fra Aure hevdet var hans egne amatørøptak av et mystisk ubåtvrak på Nordmøre-kysten. Bildet har han speilvendt og gjort kornete og grått for å lure sitt publikum.

aksjonen ble fulgt av over 225 internasjonale aviser og magasiner.

Alt Aure-mannen har gjort, er å gjøre videobildene kornete og mer mystiske, speilvendt dem, og bløffet til seg mystiske ubåtøpplag i en rekke medier - inkludert Dagbladet.no.

MMS-bevis

– Vi får bare ta dette til etterretning. Vi har hele tida sagt at vi trengte mer bildemateriale og informasjon om funnstedet før vi kunne avgjøre om vi skulle sende ned egne ressurser for å undersøke ubåtvraket, sier presseoffiser Thom Knustad ved Fellesoperativt hovedkvarter i Stavanger.

Han understreker at forsvarret aldri konkluderte med noe, ikke engang om det dreide seg om en ubåt.

– Vi trengte en posisjon før vi

kunne iverksette noe, så det viser at det var en riktig vurdering av oss å vente.

– Hva slags dokumentasjon har forsvarret?

– Et MMS-bilde, svarer han.

– Ikke noe mer, ingen filmopptak?

– Nei, bildet var tatt fra en video og viste ubåttårnet.

Dette avslører hvor enkelt det er å manipulere media og andre. Vi må alle trekke lærdom av dette, sier Knustad, som er glad Dagbladet.no har gått bildet nærmere etter i sømmene.

– Hvis jeg legger godviljen til, så kan jeg også se et snev av humor i dette, sier han.

Dagbladet.no

Les mer, og se de unike filmopptakene av ubåt-vraket

Mannen som lurte Norge

– Det begynte med en spøk i vennegjengen, men da media ble tipset fikk jeg hetta, sier Jan Arne Midtsæter.

39-åringen fra Aure er mannen som har lurert norsk presse, forsvarret og lokalbefolkningen til å tro at det lå en ukjent ubåt utenfor kysten av Nordmøre. Dagbladet.no konfronterte mannen med at vi visste sannheten tidligere i dag, men han nektet for å være jukse-makeren bak de grumsete under-vannsbildene.

– Jeg var lettet at noen hadde avslørt det, men samtidig klarer jeg ikke å fortelle sannheten. Saken ble fort mye større

JUKSET: Jan Arne Midtsæter bløffet om at han hadde tatt bilder av ubåten.

enn jeg trodde den skulle bli. Det ringte journalister fra alle kanter, til og med fra utlandet, sier Midtsæter.

I kveld tok han kontakt med Dagbladet.no og erkjente spøken.

Han var lei seg og ønsker å beklage at han har lurert mange.

– Jeg gjorde ikke dette med vilje. Noen venner var hjemme hos meg og så videoopptaket jeg hadde filmet fra en tv-dokumentar. De spurte meg hva det var, og jeg sa at det var noen opptak jeg hadde gjort av en ubåt ute i fjorden. De bet på, men jeg hadde aldri trodd at de skulle fortelle dette videre.

Vennene fortalte det til andre i lokalmiljøet på Aure, som igjen tipset media. Og lokalavisa Nordvest-nytt bet på saken. I går presenterte TV 2 den som hovedopplag på sin sending og dermed fulgte sjøforsvaret og hele Akersgata med på spøken.

NORDVESTnytt

Lokalavisa for Aure, Smøla og Tustna

NORDVEST-nytt

i ny
drakt
fra neste
uke

NR. 31 - 17. ARGANG - TORSDAG 26. AUGUST 2004

LØSSALG KR. 17,00

Hobbyfotograf fant ubåtvrak

AURE: En nordmøring fikk seg en skikkelig overraskelse for en tid tilbake. Under søk med sin hjemmelagede undervannsrobot fanget kameralinsen vraket av en ukjent ubåt på havbunnen i en fjord på Ytre Nordmøre. Vår medarbeider har sett filmen og mener den klart og tydelig viser vraket av en ubåt.

Side 4

KLARE BILDER: Bildene innfelt er fra videofilmen. De er av dårligere kvalitet enn selve filmen, men ut fra oppraket på 120 meters dyp er det liten tvil om at det viser en havarert ubåt. En kan tydelig se detaljer, men ingen kjennetegn som viser nasjonalitet eller type båt.

**Barnehage
til 3,5 mill**

Side 3

**TV-Pioner
forelsket
seg i Tustna**

Side 12

Småbåtfestival tilbud

Vedlikeholdsfrie vindussprosser fra Vindex

Priskupp på markiser/ persiennner fra LADY persiennefabrikk **10 års garanti**

Ingen billigere produkt fra Vindex levert direkte fra fabrikk

Stand/demo på Veiholmen v/COOP
fredag 27. august fra kl. 11.00

Prisgaranti

Råvarene fra Norsk Nydro
Gratis måltaking og montering

VINDEX

Leif tlf. 415 72 069
6444 Farstad

KAMPANJEPRISER!

Med inntil 30% rabatt på
markiser, persiennner
og vindussprosser.
Gratis måltaking og pristilbud.

**Fasade
PRODUKTER**

Ring Magne på tlf.: 908 65 444

Vågarbryggå

Veiholmen, 416 63 431/ 71 54 00 90

**SMÅBÅTFESTIVAL
PÅ VÅGARBYGGÅ**

Salg av

middag, kaffe og kaker

Fre 27. aug og Lør 28. aug

åpent kl. 11.00 - 01.00

Søndag 29. august

åpent kl. 11.00 - 18.00

«Tauhæspkasting»

og knytekonkurranse

Påmelding Vågarbryggå

Åpningstider fra uke 36

Ondsdager fra kl. 19.00

(husk pizzakvelder)

Fredag og lørdager

fra kl. 20.00

Velkommen

Våre tipstelefoner: Aure/Tustna 907 27 284 - Smøla 915 93 471

Hobbyfotograf fant havarert ubåt

AURE: En nordmøring ble mildt sagt overrasket da hans hjemmelagede ROV, eller fjernstyrte undervannskamera for en tid siden fanget et ubåtvrak i linsa på havbunnen i en fjord på Ytre Nordmøre.

Anne Vik

Nordvest-nyttts journalist har sett filmen. Og selv om artikkelforfatteren ikke har mer spesiell kunnskap om ulike typer fartøy enn folk flest, så hun umiddelbart at vraket er en ubåt. Opptaket viser imidlertid ingen kjennetegn på båten som gir pekepinn på nasjonalitet eller hva slags type ubåt dette er. Ifølge mannen som har gjort opptaket befinner båten seg på 120 meters dybde.

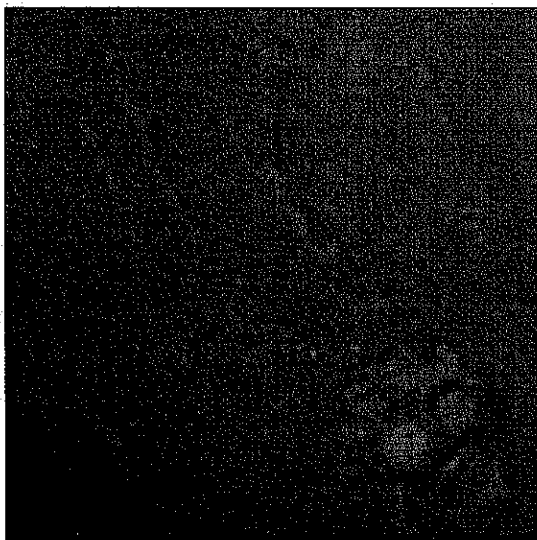
Vil være anonym

Artikkelforfatteren har arbeidet med saken i lengre tid og har fått mannens tillatelse til å publisere saken og bilder fra videofilmen. I følge fotografen vil ubåtens posisjon ikke bli offentliggjort, da han har inngått avtale med myndigheter om at posisjon og sted ikke skal røpes. Dette på grunn av at det kan være snakk om en krigsgrav som skal behandles med respekt. Samtidig kan hobbydykkere utsette seg for livstruende skader ved dykking på vraket.

Min største interesse i denne saken er kun å få identifisert vraket, sier nordmøringen. Som av hensyn til seg og sin familie, og på bakgrunn av at saken kan få stor oppmerksomhet i mediene, ønsker å være anonym.

Skrogdeler revet bort

Nordvest-nyttts medarbeider har

UKJENT UBÅT: Disse to bildene er hentet ut av videoopptaket en nordmøring gjorde av en havarert ubåt for en tid siden.

studert opptaket nøye. Bildene viser at ubåten har store skader på det en tror er akterenden av fartøyet, der store deler av skroget ser ut til å være revet bort. Bak ubåten ligger det synlig vrakgods, som kan stamme fra ubåten. På akterdekket kan en tydelig se en luftvernsskytskanon. En kan også

observere et åpent rundt hull oppe i tårnet som kan indikere at den ytre luken er åpen. Periskopene er nede, noe som kan tyde på at fartøyet oppholdt seg under vann da eventuell ulykke skjedde. Ubåten ligger fint plassert på sandbunn og fartøyet heller tydelig mot babord side.

Utenlandsk

Vi har kontaktet personer med inngående kunnskap til ulike typer ubåter. De anslår båtens lengde til å være i overkant av 100 meter. Mest sannsynlig dreier det seg om en ubåt av utenlandsk opprinnelse. Etter algeveksten på båtens overflate å dømme mener

de den nok ikke har ligget på bunnen mer enn 30 år.

Småbåtfestival med trøkk på Veiholmen

SMØLA: Det blir garantert trøkk og god stemning når sang- og humorgruppa «Karrain» synger i gang årets Småbåtfestival på Veiholmen.

Mads Arind Holmvik
Årets Småbåtfestival går av stabelen i helga og allerede fredag ettermiddag smeller «Karrain» til med konsert.

Karrain på Brenneriet

Den meritterte sang- og gjøglergruppa fra Veiholmen opptrer på Brenneriet med både kjente klassikere og et par nye sanger. I tillegg har flere av medlemmene gitt lovnad om at det blir rom for humoristiske spill innimellom sangene. Det tegner med andre ord til å bli en fartsfylt start på festivalen.

Konkurranser på lørdag

Lørdag er det duket for konkurranser for store og små. Særlig bør man få med seg rokonkurransen som vil gå med start fra Vardragsskjærlykta og mål inne i havnebassenget på Veiholmen. Det er i den forbindelse knyttet en viss spenning til hvordan

SANG OG MORO MED KARRAIN: Sang- og gjøglergruppa Karrain sparker i gang årets Småbåtfestival på Veiholmen, og med det er publikum garantert flotte musikkopplevelser krydret med lettfattelig humor.

Lillehammer-firmaet El Installasjon AS, vil gjøre det, siden de freidig gikk ut i forrige ukes avis og utfordret både næringsliv og andre til uformell ro-dyst. Men seilekonkurransen forventes også å lokke til seg en del folk både på tilskuer- og

deltakersiden så spenning og nervepirrende sluttspurter a la Olaf Tuftes OL-spurt kan vi få se flere av. På kvelden er det fest med rock- og blues-bandet Gill Edwards, mens søndagen er satt av til friluftsgudstjeneste ved bedehuset på Veiholmen. Og

selvfølgelig blir det båter i alskens farger og størrelser, som seg bør og bør på en småbåtfestival.

Bokbad og mye mer på Otnesbrygga

Kommende lørdag blir det både Keiko-bokbad og underholdning på Otnesbrygga i Halså. Det blir fremvisning av filmen «Keiko - Ulv eller puddel». Gjesteforfatter i Bokbadet er Vera Henriksen Sæter. Hun gir publikum små innblikk i sin bok om Keiko som kommer på markedet i oktober. Det blir også musikalske innslag med Eva Peggy og AnnHelen Stensønnes.